

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Кафедра соціальної педагогіки та педагогіки вищої школи

Проректор з науково-педагогічної і
навчальної роботи та рекрутації
проф. Іврілюк С. В. *С.В.Іврілюк*
Протокол № 2 від «16» жовтня 2019 р.

№34616102019

ПРОГРАМА
нормативної навчальної дисципліни
Компетентнісна модель фахівця

підготовки магістра

галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

спеціальність 011 Освітні, педагогічні науки

освітньо-професійної програма Освітні, педагогічні технології

Луцьк – 2019

Програма навчальної дисципліни «Компетентнісна модель фахівця» підготовки магістрів, галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки, за освітньо-професійною програмою Освітні, педагогічні технології

" _ " _____ , 2019р. – 12 с.

Розробник:

Мартіросян Л.А., к.п.н., доцент кафедри соціальної роботи та педагогіки вищої школи

Рецензент:

Смолук І. О., д.п.н., професор кафедри дошкільної педагогіки

Програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри соціальної роботи та педагогіки вищої школи

протокол № 2 від 12.09.2019 р.

Завідувач кафедри: _____ (Гусак П.М.)

Робоча програма навчальної дисципліни

схвалена науково-методичною комісією

факультету педагогічної освіти та соціальної роботи

протокол №1 від 18.09. 2019 р.

Голова науково-методичної

комісії факультету _____ (Антонюк В.З.)

Програма навчальної дисципліни

схвалена науково-методичною радою університету імені Лесі Українки

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Програма навчальної дисципліни «Компетентнісна модель фахівця» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістра спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки, навчального плану та навчальної програми навчальної дисципліни «Компетентнісна модель фахівця».

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	01 Освіта/Педагогіка 011 Освітні, педагогічні науки Освітні, педагогічні технології Магістр	Нормативна
Кількість годин/кредитів <u>120/4</u>		Рік підготовки 5
ІНДЗ: немає		Семестр 10
		Лекції 20 год.
		Практичні (семінари) 24 год.
		Самостійна робота 68 год.
		Консультації 8 год.
	Форма контролю: залік	

2. АНОТАЦІЯ КУРСУ:

2.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Компетентнісна модель фахівця» є сформувані знання студентів про особливості проектування моделі випускника університету з позицій компетентнісного підходу. Запропоновано до обговорення структуру професійних компетенцій майбутнього фахівця.

2.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Компетентнісна модель фахівця» є

- сформувані розуміння завдань, що стоять перед системою вищої освіти щодо підготовки фахівців сучасного рівня;
- проаналізувати сучасні підходи до підготовки фахівців, які застосовуються у вищій освіті зарубіжних країн та в Україні;
- вивчити сучасні підходи до забезпечення якості освіти, визначення її критеріїв, організації навчання та управління ним, як чинників, що відображаються в змісті компетентнісного підходу підготовки фахівця;
- розглянути принципи компетентнісного підходу до підготовки фахівця;
- здійснити аналіз концепції компетентності що використовується у проектуванні, формуванні й створенні Європейського простору вищої освіти;
- сформувані знання про сутність понять «компетентність» та «готовність» та їх роль у розробці моделі фахівця;

- опанувати основні характеристики понять «модель випускника» та «модель фахівця»;
- сформуванати уміння користуватися різними класифікаціями компетентностей при розробці моделі фахівця;
- виробити уміння аналізувати критерії приналежності до кваліфікації;
- сформуванати уміння користуватися Національною рамкою кваліфікацій при розробці моделі фахівця.

3. КОМПЕТЕНЦІЇ

Фахові:

- здатність аналізувати теоретичні підходи до розуміння понять «компетентність», «компетенції», «компетентнісний підхід»;
- здатність розуміти дефініцію понять «готовність» та «підготовка» фахівця, «модель» фахівця, «компетентнісна модель фахівця», «кваліфікаційна модель фахівця»;
- здатність розуміти та застосовувати різні способи та методи моделювання у процесі підготовки фахівця;
- здатність розробляти компетентнісну модель фахівця;
- демонструвати глибокі знання закономірностей, принципів та методів реалізації компетентнісного підходу в освіті;
- здатність визначати ключові компетентності для спеціаліста будь-якого фаху, визначати структуру компетенції, механізми створення компетенцій фахівця;
- здатність розрізняти та формулювати фахові та загальні компетенції фахівця;
- здатність розв'язувати комплексні завдання з проблем компетентнісного підходу до підготовки фахівця;
- здатність ефективно використовувати різноманітні методи моделювання для створення компетентнісної моделі фахівця;
- здатність аналізувати і порівнювати різні класифікації компетентностей при розробці моделі фахівця;
- здатність користуватися Національною рамкою кваліфікацій при розробці моделі фахівця;
- здатність визначати індикатори компетенцій фахівця;
- здатність аналізувати з позицій компетентнісного підходу різні моделі фахівців;
- знаходити, аналітично сприймати, систематизувати письмову інформацію з друкованих і електронних джерел що розвитку загальноосвітніх підходів до формування моделі сучасного фахівця;

Загальні:

- здатність бути критичним та самокритичним для розуміння факторів, які мають позитивний чи негативний вплив на комунікацію, та здатність визначити і врахувати ці фактори в конкретних комунікаційних ситуаціях;
- здатність продукувати нові ідеї, виявляти креативність, здійснювати інноваційні наукові підходи до організації, проведення та аналізу науково-педагогічного дослідження;
- здатність здійснювати пошук та аналізувати інформацію з різних джерел;

- здатність розв'язувати поставлені завдання, швидко переключатися з одного виду діяльності на інший та приймати відповідні обгрунтовані рішення, володіти почуттям відповідальності;
- здатність генерувати нові педагогічні ідеї, виявляти і вирішувати навчальні проблеми;
- здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології у процесі викладання;
- здатність шукати, обробляти та аналізувати навчальну та предметну інформацію;
- здатність самонавчатись і цікавитись інноваціями в професійній галузі;
- здатність вивчати та використовувати ефективний науково-педагогічний досвід колег;
- здатність застосовувати набуті педагогічні знання на практиці, адаптувати їх до дій у нових ситуаціях під час викладання.

4. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Таблиця 2

Назва змістових модулів і тем	Усього	Лекції	Практичні	Консультації	Самостійна робота
Змістовий модуль 1. Методологічні та концептуальні засади підготовки фахівця					
Тема 1. Сучасні вимоги до підготовки фахівця	12	2	2	-	8
Тема 2. Дефініції понять «компетентність» та «компетенції»	12	2	2	-	8
Тема 3. Підходи до побудови моделі фахівця	12	2	2	-	8
Тема 4. Дефініції понять «модель випускника» та «модель фахівця»	14	2	2	2	8
Тема 5. Компетентнісний підхід як основа нової версії галузевих стандартів вищої освіти України (ГСВОУ)	16	2	4	2	8
Разом за модулем 1	66	10	12	4	40
Змістовий модуль 2. Теорія та практика моделювання в процесі підготовки фахівця					
Тема 6. Загальне поняття феномену моделювання	9	2	2		5
Тема 7. Професійна діяльність фахівця як предмет	9	2	2	-	5

моделювання					
Тема 8. Сутність поняття «моделювання» у педагогічній теорії і практиці	9	2	2		5
Тема 9. Моделювання як наукова технологія дослідження	11	2	2	2	5
Тема 10. Технологія моделювання структури компетентнісної підготовки фахівця	16	2	4	2	8
Разом за модулем 2	54	10	12	4	28
Всього годин	120	20	24	8	86

Змістовий модуль 1. Методологічні та концептуальні засади підготовки фахівця

Тема 1. Сучасні вимоги до підготовки фахівця

Виникнення компетентнісного підходу до підготовки фахівців у дослідженнях американських та британських науковців. Поняття про «модель випускника» та його компетенції. Болонський процес в контексті компетентнісного підходу до підготовки фахівця. Моделі випускника ВНЗ першого та другого рівнів навчання (бакалавр та магістр). Розробка загальних та спеціальних компетентностей. Компетентнісна модель фахівця у документах ЮНЕСКО. П'ять загальних компетенцій, як очікуваний результат вищої освіти. Поняття ключових компетенцій у змісті освіти зарубіжних країн.

Основні поняття : модель випускника, компетентність, загальні компетентності, результат навчання, ключові компетентності.

Тема 2. Дефініції понять «компетентність» та «компетенції»

Поняття «компетентність» та «компетенції», їх розмежування. Загальні, професійні та академічні компетентності. Розмежування та співвідношення понять кваліфікація та компетентність. Національна рамка кваліфікацій. Поняття «компетентнісний підхід» та «кваліфікаційний підхід» до підготовки фахівця

Основні поняття: компетентність, кваліфікація, компетентнісний підхід, рамка кваліфікацій, загальні, професійні та академічні компетентності.

Тема 3. Підходи до побудови моделі фахівця

Підходи науковців щодо створення моделі фахівця. Визначення розбіжності між основними елементами кваліфікаційної моделі підготовки фахівців та компетентнісної моделі. Першим елемент моделі - мета та результат підготовки фахівців. Різниця підходів: кваліфікаційна модель - результатом освітнього процесу є фахівець, який має певний набір знань, умінь й навичок, вважається готовим до професійної діяльності, що засвідчено відповідним диплом; компетентнісна модель - і результатом освіти є не тільки отримані знання й навички, але й розвиток здібностей, можливість творчого мислення, загальний рівень освіти та культури, що дозволяє фахівцеві ефективно вирішувати життєві та професійні ситуації та завдання. Зміст освітньої програми як елемент моделі підготовки фахівців. Використання змісту освітньої програми як елементу кваліфікаційної моделі фахівця. Побудова освітньої програми на блочно-модульній основі в компетентнісній моделі фахівця. суб'єкт-об'єктній взаємодії викладача і студента в кваліфікаційній моделі і суб'єкт-суб'єктна взаємодія у компетентнісній моделі фахівця. Проблема контролю та оцінювання рівня сформованості компетентностей.

Основні поняття : кваліфікаційна модель, компетентнісна модель, знання, уміння, навички, здібності, способи діяльності, суб'єкт-суб'єктна взаємодія, суб'єкт-об'єктна взаємодія

Тема 4. Дефініції понять «модель випускника» та «модель фахівця»

Сутність поняття «готовність до професійної діяльності». Співвідношення понять готовність та компетентність. Державний освітній стандарт. Інтегрована класифікація компетентностей. Стандартизація параметрів компетентностей. Модель соціально-професійної компетентності. Чотири блоки моделі. Перший блок - інтелектуально-забезпечуючий – базовий (можливість випускника ВНЗ до здійснення аналізу, співставлення, порівняння, систематизації, прийняття рішень, прогнозування, співвідношення результату дій з окресленою метою). Другий блок – особистісний (відповідальність, організованість, цілеспрямованість). Соціальний блок - соціальна життєдіяльність та адекватна взаємодія з іншими людьми, групою, колективом. Четвертий блок – професійний (адекватність виконання професійної діяльності та свідчить про можливість випускника до розв'язання професійних завдань).

Основні поняття: модель випускника, модель фахівця, готовність, компетентність, стандартизація, структура моделі, професійна компетентність.

Тема 5. Компетентнісний підхід як основа нової версії галузевих стандартів вищої освіти України (ГСВОУ)

Приєднання України до Болонського процесу. Зміна парадигми вищої освіти України. Перенесення акцентів з організації навчального процесу на його кінцевий результат. Компетентність як кінцевий результат. Компетентність – інтегрована характеристика якостей особистості, результат підготовки випускника ВНЗ для виконання діяльності в певних професійних та соціально-особистісних предметних сферах (компетенції), який визначається необхідним обсягом і рівнем знань та досвіду у певному виді економічної і функціональної діяльності. Перехід від традиційної тріади в освітній діяльності «знання → вміння → навички» (спрямоване на репродуктивний автоматизм) до пентади «знання → професіоналізм → здатність до створювання → здатність до підприємництва → соціальність», що спрямована на продуктивність, творчість і практицизм. Змістовна і функціональна структура моделі сучасного фахівця. Зміст навчання в галузевих стандартах в контексті формування компетентностей і компетенцій. Імплементация основних положень Національної рамки кваліфікацій України.

Основні поняття: парадигма, організація навчального процесу, кінцевий результат навчального процесу, тріада освітньої діяльності, пентада освітньої діяльності,

Змістовий модуль 2. Теорія та практика моделювання в процесі підготовки фахівця

Тема 2.1. Загальне поняття феномену моделювання

Моделювання як метод наукового пізнання. Багатозначність поняття «модель» Класифікація видів моделювання: за характером моделей, за характером модельованих об'єктів, за сферами застосування моделювання. Види моделювання: інформаційне, математичне, логічне, історичне та ін. Модель – як форма знань про навколишній світ, своєрідний інформаційний еквівалент об'єкта, що створений для певних цілей. Загальна схема розробки моделі. Три елементи моделювання: суб'єкт (дослідник); об'єкт дослідження; модель, що визначає (відображає) відносини, пізнає суб'єкта і пізнаного об'єкта. Моделювання як дослідження об'єктів пізнання на їх моделях. Система принципів моделювання. Об'єкт моделювання. Об'єкт педагогічного моделювання - зміст освіти . Дві основні групи моделей: матеріальні (предметні, фізичні) та ідеальні (уявні, математичні, кібернетичні, графічні, імітаційні). Етапи моделювання.

Основні поняття: моделювання, класифікація видів моделювання, види моделювання, елементи моделювання, принципи моделювання, етапи моделювання, групи моделей.

Тема 2.2. Професійна діяльність фахівця як предмет моделювання

Потреба в моделюванні фахівця і/або його професійної діяльності - причини. Поняття «діяльності». Об'єкт діяльності. Предмет діяльності. Філософські, соціальні основи діяльності. Професійна діяльність. Виробнича діяльність. Соціальна діяльність. Загальна структура професійної діяльності фахівця. Навчально-професійна діяльність. Характеристики навчально-професійної діяльності. Мета навчально-професійної діяльності. Дефініції понять «професійна діяльність» та «трудова діяльність»

Основні поняття: діяльність, професійна діяльність, трудова діяльність.

Тема 2.3. Сутність поняття «моделювання» у педагогічній теорії і практиці

Модель майбутнього фахівця - передбачуване уявлення про результат навчально-виховної діяльності. Професійна модель фахівця як конкретизація Державного освітнього стандарту. Сутність поняття модель фахівця - науково обгрунтовані дані про найвірогідніші тенденції розвитку відповідної галузі науки і техніки, виробництва; достатньою мірою спеціалізований перелік вимог до особистісних і професійних якостей, якими має володіти фахівець певного профілю, що оптимально функціонує не лише в умовах сучасного виробництва, але й в умовах виробництва майбутнього. Завдання моделі фахівця - випереджаюче відображення у кваліфікаційних характеристиках, навчальних планах і програмах вимог виробництва до рівня підготовки спеціаліста. Дидактичне прогнозування і розробка моделі сучасного фахівця. Особливості професіографічних моделей: вибір базових якостей «від професії», що впливає із системи вимог до спеціаліста і орієнтована на розвиток спеціальних здібностей, якими повинен володіти фахівець цієї галузі. Моделі фахівців традиційної вузькопрофесійної освіти. «Широкопрофільність» моделі фахівця. Структурно-функціональна модель формування компетентності.

Основні поняття: результат навчально-виховної діяльності, рівень підготовки, завдання моделі фахівця, вузькопрофільна модель фахівця, широкопрофільна модель фахівця.

Тема 2.4. Моделювання як наукова технологія педагогічного дослідження

Сутність поняття моделювання. Моделювання (фр. modele – зразок, прообраз) – відтворення характеристик певного об'єкта на іншому об'єкті, спеціально створеному для їх вивчення. Модель як сполучник між теорією та практикою». Функції моделювання: прогнозування тенденцій розвитку систем, визначення їх загальних властивостей, стійкості, критичних умов існування. Завдання моделювання: досліджувати явища, процеси, системи шляхом побудови і вивчення їх моделей; визначення або уточнення характеристик досліджуваних об'єктів. Головна перевага методів моделювання - можливість охоплювати систему цілісно. Методи моделювання: теоретичні, що використовують різного роду знакові, абстрактні моделі; експериментальні, орієнтованими на предметні моделі; віртуальні, модель об'єкта використовують у випадках, коли проведення експериментів на реальних об'єктах неможливе або пов'язане з великими ризиками. Створення концептуальної моделі об'єкта дослідження. Формалізація моделі та перетворення у математичну або комп'ютерну з наступною перевіркою адекватності і дослідженням засобами аналітичних або чисельних методів і сучасних комп'ютерних технологій. Математична модель - сукупність абстрактних об'єктів, властивості яких і відношення задовольняють певним аксіомам. Реальні і віртуальні (абстрактні) типи моделей. Основні функції моделей: описова (систематизація емпіричних даних), пояснювальна (розкриття зв'язків між встановленими в процесі описання фактами), і прогностична (спрямована на виявлення нових, раніше не виокремлених властивостей та залежностей в модельованому об'єкті). Сутність процесу моделювання - проектування штучної ситуації, на об'єктах якої моделюються результати, що і переносяться пізніше за аналогією на реальні умови.

Основні поняття: педагогічне дослідження, педагогічне моделювання, методи педагогічного моделювання, концептуальна модель об'єкта дослідження, реальні і віртуальні моделі дослідження.

Тема 2.5. Технологія моделювання структури компетентнісної підготовки фахівця

Структури моделі фахівця. Сутність моделювання діяльності фахівця - визначити необхідні йому компетентності, види діяльності, зміст професійної освіти, освітні технології, засоби і форми організації навчального процесу. Модель фахівця – ідеальний образ, що відображає інтелектуальне обличчя особистості, мотивацію професійної діяльності та кваліфікаційну характеристику. Етапи моделювання процесу підготовки фахівця: постановка мети і завдань моделювання, аналіз вимог соціального замовлення до фахівця, аналіз особливостей професійної діяльності фахівця, визначення критеріїв сформованості професійних компетенцій, розробка моделі формування професійних компетенцій у ВНЗ. Параметри моделі фахівця: вхідний – «функції» його підготовки як людини, мотивованої на набуття фахових компетентностей; вихідний – сформований фахівець. Етапи формування моделі фахівця: створення банку професійних ситуацій; визначення системи видів діяльності; створення бази знань, вмінь, навичок, необхідних для виконання діяльності; визначення особистісних якостей, необхідних для реалізації компетенцій. Фактори, які впливають на модель фахівця: аналіз ринку праці, вимоги до кваліфікації, прогноз на майбутнє, фактори зовнішнього, професійного та освітнього середовища. Загальна модель фахівця повинна включати: цілі діяльності фахівця; уявлення про функції, до виконання яких він повинен бути підготовлений, про результати підготовки компетентного фахівця і його індивідуальні якості, що повинні бути сформовані як професійно значущі; уявлення про нормативні умови, у яких ця діяльність повинна перебігати; навички прийняття рішень, пов'язаних з діяльністю; навички роботи з інформацією, що забезпечує успішність діяльності; формування уявлень про особистісний зміст діяльності. Основні вимоги до фахівця є: розуміння сутності і суспільної значущості своєї спеціальності; дотримання етичних і правових норм суспільства; сформованість ідеалів, цінностей, пріоритетів, мотивацій тощо; володіння навичками соціальної комунікації; здатність приймати рішення і нести за них відповідальність; наявність почуття справедливості, співчуття, готовності допомогти; уміння створити сприятливий клімат в колективі тощо. Основні етапи формування компетентностей майбутніх фахівців: підготовчий (конструювання змісту навчання й виховання); ціннісно-орієнтаційний (стимулювання розвитку спрямованості майбутніх фахівців до інновацій); змістово-діяльнісний (формування когнітивного й особистісно-процесуального складників професійних компетентностей студентів); оцінювально-коригувальний (аналіз і оцінка отриманих результатів з метою їх коригування). Педагогічні компоненти покладені моделі формування професійних компетентностей майбутніх фахівців: цільовий блок (мета, зміст та завдання формування професійних компетентностей), організаційно-змістовий блок (принципи, методологічні підходи, засоби, методи та прийоми, освітні технології та організаційно-педагогічні умови), процесуальнодіяльнісний блок (особливості, фактори та компоненти підготовки), критеріально-оцінний блок (критерії, показники та рівні сформованості професійних компетентностей) та результат.

Основні поняття: структура моделі фахівця, параметри діяльності фахівця, етапи формування компетентностей фахівця, компетентнісна модель фахівця.

5. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

Виконання всіх самостійних завдань ґрунтується на попередньому вивченні та опрацюванні теоретичного матеріалу. Самостійні завдання оформляються письмово у вигляді повідомлень, складених та правильно оформлених конспектів, таблиць тощо.

Завдання виконуються до кожної теми практичних занять та представляються на практичних заняттях.

6. ВИДИ (ФОРМИ) ІНДИВІДУАЛЬНИХ НАУКОВО-ДОСЛІДНИХ ЗАВДАНЬ

Немає

7. РОЗПОДІЛ БАЛІВ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Форми оцінювання: усне опитування у вигляді мультимедійного представлення розроблених по темах проектів, модульна контрольна робота, підсумковий тест.

Таблиця 3

Розподіл балів для денної форми навчання

Поточний контроль (макс = 40 балів)					Модульний контроль (макс = 60 балів)					Загальна кількість балів		
Модуль 1					Модуль 2					100		
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2						МКР 1	МКР 2
T 1	T 2	T 3	T 4	T 5	T 1	T 2	T 3	T 4	T 5		30	30
4	4	4	4	4	4	4	4	4	4			

Шкала оцінювання

Таблиця 4

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка	
	для екзамену	для заліку
90 – 100	Відмінно	Зараховано
82 – 89	Дуже добре	
75 - 81	Добре	
67 -74	Задовільно	
60 - 66	Достатньо	
1 – 59	Незадовільно	Незараховано (з можливістю повторного складання)

8. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ДО НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ

1. Сабатовська І. С., Кайдалова Л. Г. Моделювання діяльності фахівця : навчальний посібник / І. С. Сабатовська, Л. Г. Кайдалова. – Х. : НФаУ, 2014. – 180 с.
2. Бабін І. І. Стратегія й сучасні тенденції розвитку вищої освіти в контексті Європейського простору вищої освіти / І. І. Бабін // Педагогіка і психологія. - 2009. - № 2. - С. 61 - 71.
3. Татур Ю. Г. Компетентність в структурі моделі якості підготовки спеціаліста / Ю. Г. Татур // Высшее образование сегодня. - 2004. - № 23. - С. 20 - 26.

4. Реформы и развитие высшего образования: программный документ ЮНЕСКО, 1995.
5. Шадриков В. Д. Новая модель специалиста: инновационная подготовка и компетентностный подход / В. Д. Шадриков // Высшее образование сегодня. - 2004. - № 4. - С. 28 - 31.
6. Зимняя И. А. Социально-профессиональная компетентность как целостный результат профессионального образования: (идеализированная модель) / И. А. Зимняя // Проблемы качества образования. Компетентностный подход в профессиональном образовании и проектировании образовательных стандартов. - М. : Исслед. центр проблем качества подг. спец., 2005. - С. 10 - 20.
7. Татур Ю. Г. Компетентностный подход в описании результатов подготовки специалистов / Ю. Г. Татур // Материалы ко второму заседанию методического семинара. - М. : Исслед. центр проблем качества подг. спец., 2004. - С. 12 - 23.
8. Голубенко О. Національна рамка кваліфікації у контексті європейських перетворень освітнього простору / О. Голубенко, Т. Морозова // Вища школа. - 2009. - № 3. - С. 44 - 56.
9. Зіньковський Ю. Стандартизація освіти як імператив реформування вищої школи / Ю. Зіньковський // Вища школа. - 2010. - № 1. - С. 24 - 30.
10. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики: Колективна монографія / Колектив авторів: Бібік Н. М., Ващенко Л. С., Локшина О. І., Овчарук О. В., Паращенко Л. І., Пометун О. І., Савченко О. Я., Трубачева С. Е. / Під заг. ред. О. В. Овчарук. – К.: «К.І.С.», 2004. – 112 с.
11. Компетентність саморозвитку фахівця: педагогічні засади формування у вищій школі: Монографія / О. О. Біла, Т. Р. Гуменникова, Н. В. Кічук, Я. В. Кічук, М. О. Князян, С. О. Рябушко, Є. А. Улятовська / За ред. Н. В. Кічук. – Ізмаїл: ІДГУ, 2007. – 236 с.
12. М. О. Князян. Компетентнісна модель професійної підготовки майбутніх фахівців.
13. А. А. Мазаракі, Т. І. Ткаченко. Компетентнісна модель менеджера в галузевих стандартах вищої освіти України.
14. Ягупов В. В., Свистун В. І. Компетентнісний підхід до підготовки фахівців у системі вищої освіти // НАУКОВІ ЗАПИСКИ. Том 71. Педагогічні, психологічні науки та соціальна робота 2007. С 3-8.
15. Бойчук Ю.Д. Компетентнісний підхід // В кн.: Наукові підходи до наукових педагогічних досліджень : Монографія / за заг. ред. докт. пед. наук, проф., чл.-кор. НАПН України В.І. Лозової. – Харків : “Апостроф”, 2011. – С. 188-216
16. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики / Бібік Н.М., Ващенко Л.С., Локшина О.І. та ін. ; за редакцією В. Овчарук. – К. : «К.І.С.», 2004. – 112 с.
17. Столяренко О. В. Моделювання педагогічної діяльності у підготовці фахівця : навчально-методичний посібник / О. В. Столяренко. – Вінниця : Нілан - ЛТД, 2015. – 196 с.
18. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року // Офіційне Інтернет представництво Президента України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http:// zakon0.rada.gov.ua/laws/show/344/2013](http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/344/2013).

19. Компетенції і компетентності у підготовці фахівця / П. М. Гусак, Л. Є. Гусак // Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія : Педагогіка і психологія. - 2015. - Вип. 43. - С. 7-10. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzvdpu_pp_2015_43_3.

20. Людмила Зубик. Модель формування професійних компетентностей майбутніх ІТ-фахівців у процесі вивчення фахових дисциплін // НАУКОВИЙ ВІСНИК МНУ ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО. ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ № 1 (52), лютий 2016 С.83-89.